

ಸಿ. ಎನ್. ಮುಕ್ತಾರವರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಾಹ ವಿಚ್ಛೇದನ-ಒಂದು ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ನೋಟ.

ಪಲ್ಲವಿ ಎಸ್.

ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿ

ಮಹಾರಾಜ ಕಾಲೇಜು

ಮೈಸೂರು.

Article Link: <https://aksharasurya.com/2023/11/pallavi-s/>

ABSTRACT:

ಮುಕ್ತಾರವರ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಸ್ತ್ರೀ ಸಂವೇದನೆಯ ನೆಲೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿವಾಹ ವಿಚ್ಛೇದನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ವಸ್ತು ವಿಷಯವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯ ಮೂಲಕ ಆಧುನಿಕತೆಯ ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಿಂದದ್ದ ಮಹಿಳೆಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಬದುಕಿನ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು ಮತ್ತು ಅವಕಾಶಗಳು ತೆರೆದುಕೊಂಡಿವೆ. ಸಂಪ್ರದಾಯಬದ್ಧ ಮುಸುಕಿನ ತೆರೆಯಿಂದ ಹೊರಬಂದ ಮಹಿಳೆ, ಇಂದು ತನ್ನ ಸುತ್ತಲಿನ ವ್ಯೂಹವನ್ನು ಭೇದಿಸಿ, ಪುರುಷರೊಂದಿಗೆ ಸರಿಸಮಾನವಾಗಿ ಬದುಕುವ ಆತ್ಮಸ್ಥೈರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ಹೀಗೆ ಮಹಿಳೆಯರ ಬದಲಾದ ಬದುಕಿನ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ವಿವಾಹ ಬಾಂಧವ್ಯವು ಬಂಧನವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದಾಗ, ಅದನ್ನು ಸಹಿಸಿ ದಾಂಪತ್ಯ ಮುಂದುವರಿಸುವ ಮತ್ತು ಹೊಸತನವನ್ನು ಅರಸಿ ವಿವಾಹ ವಿಚ್ಛೇದನ ಪಡೆಯುವ ಅತಂತ್ರ ಸ್ಥಿತಿ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಕಾಡಿದೆ. ಮುಕ್ತಾರವರು ಇಂತಹ ಒಳವೈರುಧ್ಯಗಳನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಆಧುನಿಕ ಮಹಿಳಾ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ವಿವಾಹ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡ ಮಹಿಳೆಯರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ವಿವಾಹ ವಿಚ್ಛೇದನವು ರೂಪಿಸಿದ ದ್ವಂದ್ವ, ತಾಕಲಾಟಗಳನ್ನು ಬಹಳ ಹತ್ತಿರದಿಂದ ಗ್ರಹಿಸಿದ ಲೇಖಕಿ ಆಧುನಿಕತೆಯ ನಡೆ-ನುಡಿ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳ ಇತಿಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಚಾರವಂತಿಕೆಯ ನೆಲೆಯ ಜೀವನ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದಿ ಮನೆತನದವರಾದ ಮುಕ್ತಾರವರು ತಮ್ಮ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಜರುಗುತ್ತಿದ್ದ ವಿವಾಹ ವಿಚ್ಛೇದನದ ಬಗೆಗಿನ ಪರ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿರೋಧದ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದಿಗಳು ವಿವಾಹ ವಿಚ್ಛೇದನದ ಬಗೆಗೆ ತಳೆದಿದ್ದ ಮನೋಭಾವ, ವಿವಾಹ ವಿಚ್ಛೇದನಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕತೆಯೆಡೆಗೆ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದ ಜನತೆ ವಿವಾಹ ವಿಚ್ಛೇದನಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದ ಪರಿಯನ್ನು ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ

ಒಳಪಡಿಸಿ ಸಮಾಜದ ಬದಲಾದ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

KEY WORDS:

ವೈವಾಹಿಕ ಜೀವನ, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಹಿಂದೂ ವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಘಟನೆ, ಬ್ರಹ್ಮಗಂಟು, ಸಂಸ್ಕಾರ ವಿಧಿ, ಶೋಷಣೆ.

ಭಾರತೀಯ ಹಿಂದೂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ 'ವಿವಾಹವನ್ನು ಒಂದು ಪವಿತ್ರವಾದ ಸಂಸ್ಕಾರ ವಿಧಿ' ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಜೀವನದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ವಿವಾಹವು ಒಂದು ಭದ್ರ ಬುನಾದಿಯಾಗಿದ್ದು, ಇದು ಪತಿ-ಪತ್ನಿಯ ನಡುವಿನ ಜೀವನದ ಒಡಂಬಡಿಕೆಯ ನ್ಯಾಯ ಸಮ್ಮತ ಘಟಕವಾಗಿದೆ. ವಿವಾಹವು ಸಮಾಜದ ಮುಖ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿದ್ದು, ಕುಟುಂಬ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದೆ. ಮಾನವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘಟನೆ ಕಂಡುಬಂದಂತೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಘಟನೆಯು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಘಟನೆಯು ವೈಯುಕ್ತಿಕ ಅಥವಾ ಕೌಟುಂಬಿಕ ವಿಘಟನೆಯಾಗಿರಬಹುದು. ಮನುಷ್ಯ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಮೌಲ್ಯಗಳಿಗೆ ವಿರೋಧಿಯಾದಾಗ ಅದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವುದು ನೈಜವಾದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಿದ್ದು, ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಇಂತಹ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ವಿವಾಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೂ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ವೈಭವೀಕರಿಸುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವ ನಮ್ಮ ಹಿಂದೂ ವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಗಂಡಿನ ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಾಗಲೀ, ದಾಂಪತ್ಯ ಜೀವನದಲ್ಲಾಗಲೀ ಅಥವಾ ದಾಂಪತ್ಯ ಜೀವನದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದುವಲ್ಲಾಗಲೀ ತನ್ನಿಚ್ಛೆಯಂತೆ ನಡೆಯುವ ಸ್ವತಂತ್ರ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವದ ಬಹುತೇಕ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಸಮಾಜದ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ಚಿಂತಾಜನಕ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೂ ದಾಂಪತ್ಯ ಜೀವನ ಮುಂದುವರೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅದೃಷ್ಟವೆಂಬಂತೆ ಭಾರತಕ್ಕೆ ದೊರೆತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವು ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿನ ಪ್ರಮುಖ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ನಾಂದಿಯಾಯಿತು. ಆ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಗಗಳ ಜನರಿಗೆ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಅವಕಾಶ ದೊರಕಿತು. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಗಮನ ಹರಿಸಿ, ಅನೇಕಾನೇಕ ವಿಶೇಷ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಜೊತೆಗೆ ಔದ್ಯೋಗಿಕರಣದಿಂದ ಸಂಘಟಿತ ಮತ್ತು ಅಸಂಘಟಿತ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯ-

ರಿಗೂ ಅನೇಕ ಉದ್ಯೋಗವಕಾಶಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಯಾದವು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದ ಅನೇಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಶಾಸನಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀ ವಿವೇಚನ ಆಂದೋಲನದ ಪ್ರಭಾವವು ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಭಾವನೆ ಮೂಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಸ್ವಾಭಿಮಾನ ಹೆಚ್ಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕಾರಿಯಾದವು. ಇದರಿಂದ ಅವರ ಧೈರ್ಯ, ಸ್ಪೈರ್ಯ, ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಹಾಗೂ ಭರವಸೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾದವು. ತಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಮೂಲಕ ಸಮಾನತೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡ ಮಹಿಳೆ ಇಂದು ತನ್ನ ಗಂಡನೊಂದಿಗೆ ಆತನ ಸ್ನೇಹಿತೆಯಾಗಿ, ಪ್ರಿಯತಮೆಯಾಗಿ, ಹಿತಚಿಂತಕಳಾಗಿ, ಸಲಹೆಗಾರಳಾಗಿ ಜೀವಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತಾಳೆಯೇ ಹೊರತು ಆತನ ಅಡಿಯಾಳಾಗಿ, ಸೇವಕಿ ಮತ್ತು ದಾಸಿಯಾಗಿ ಕತ್ತಲುಕೋಣೆ ಸಂಗಾತಿಯಾಗಿ ಹಾಗೂ ಹೆರಿಗೆಯಂತ್ರವಾಗಿ ಅಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಮೀರಿ ದಾಂಪತ್ಯ ಜೀವನ ಕಷ್ಟಕರವಾದಾಗ ಬದಲಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ವೈವಾಹಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಹೊಂದುವ ಹಲವಾರು ಅವಕಾಶಗಳು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಇಂದು ಲಭಿಸಿದೆ.

ಅವಿಭಕ್ತಕುಟುಂಬಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿಯಾದರೂ, ಸ್ತ್ರೀಯರು ಗಂಡನೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬದವರೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಸಂದಿಗ್ಧತೆ ಮನೆಮಾಡಿತ್ತು. ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ, ದೈಹಿಕವಾಗಿ, ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾದರೂ ಪತಿಯೇ ಪರದೈವ, ಪರಮೇಶ್ವರನೆಂದು ನಂಬಿ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುವ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ಅಸ್ತಿತ್ವವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇಂದು ಆ ಪರಿಧಿಯಿಂದ ಹೊರಬಂದು ವೈವಾಹಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ತಮಗಾದ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ವಿವಾಹ ವಿಚ್ಛೇದನದ ಮೂಲಕ ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಸ್ತ್ರೀ ಪಡೆದಿದ್ದಾಳೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ಭಾರತವು ಹೊಸ ಕಾನೂನು ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ನಂತರ ವಿವಾಹ ವಿಚ್ಛೇದನ ಈಗ ದೇಶದಲ್ಲಿ ತೀರಾ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಗತಿಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ವಿವಾಹ ವಿಚ್ಛೇದನವೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯೂ ಇಲ್ಲದ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವೆನಿಸುವಷ್ಟು ವಿಚ್ಛೇದನಾ ಕೇಸುಗಳು ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಮೆಟ್ಟಿಲೇರುತ್ತಿರುವುದು ದಾಂಪತ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿರುವ ಅನಾರೋಗ್ಯಕರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಕೆಲವು ಕಡೆ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಜನರಿಗೆ ಹೆದರಿ ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿಯರು ತಮ್ಮ ನಡುವೆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾದಾಗಲೂ, ವಿಚ್ಛೇದನವನ್ನು ಪಡೆಯದೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಸಂದರ್ಭಗಳೂ ಇವೆ. ಮುಕ್ತಾರವರ ಹಲವಾರು ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಾಹ ವಿಚ್ಛೇದನದ ಪ್ರಸ್ತಾವ

ಬಂದಿದ್ದು, ಅದರ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಲೇಖಕಿ ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವೊಂದು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿಯ ನಡುವೆ ವಿವಾಹ ವಿಚ್ಛೇದನದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು ಎದುರಾದರೂ, ಅದಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದ ಕೊಡದೇ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಬಾಳ್ವೆ ನಡೆಸುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸುವ ಲೇಖಕಿಯ ಭಾರತೀಯ ಕುಟುಂಬ ಪದ್ಧತಿಯ ಮೇಲಿರುವ ಗೌರವ ಅದ್ವಿತೀಯವಾದುದು. ದಾಂಪತ್ಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿನ ಸಿಹಿ ಮತ್ತು ಕಹಿಯನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವ ಲೇಖಕಿಯ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಾಹ ವಿಚ್ಛೇದನದ ಅವಶ್ಯಕತೆ, ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬದಲಾವಣೆಯ ಒಡಲಲ್ಲಿನ ಸ್ತ್ರೀ ಬದುಕಿನ ದಿಟ್ಟ ಆಶಯವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ 'ಪಾರ್ವತಿ' ಕಾದಂಬರಿ ರಚನೆಗೊಂಡಿದೆ. ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಓದಿನ ಬಗೆಗೆ ಸುಂದರ ಕನಸುಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತಿದ್ದ ಅಶ್ವಿನಿ, ಸದಾ ಚಟುವಟಿಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಉತ್ಸಾಹಿಯವಳಿ. ತಂದೆಯ ಅತಿಯಾದ ಪ್ರೀತಿಯ ಆರೈಕೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಅಶ್ವಿನಿ, ತಂದೆಯ ಆಸೆಯ ಮೇರೆಗೆ ತನ್ನ ಕನಸನ್ನು ಬದಿಗೊತ್ತಿ ವಿವಾಹವಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಕೆಲದಿನಗಳಷ್ಟೇ ಸಂಸಾರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿದ್ದ ಈಕೆ ತನ್ನ ಗಂಡನ ಮೊದಲನೇ ಮದುವೆಯ ವಿಷಯ ತಿಳಿದು, ಗಂಡನ ನಡವಳಿಕೆಗೆ ಜಿಗುಪ್ಸೆಗೊಂಡು ವಿಚ್ಛೇದನಾ ನೀಡಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ಬದುಕು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಗಂಡ ಎಷ್ಟೇ ಕೆಟ್ಟವನಾದರೂ ಅವನೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿ ಬಾಳಿದರೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಮಾನ್ಯತೆ ಎಂಬ ಬೂಟಾಟಿಕೆಯ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಅಶ್ವಿನಿ ತೋರುವ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ವಿವೇಕಯುತವಾಗಿದೆ. ಗಂಡ ಎಷ್ಟೇ ಬೇಡಿಕೊಂಡು, ತನ್ನಡೆಗೆ ಲಿಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಆತನ ದೋಹದ ಸೆರೆಗೆ ಮತ್ತೆ ಒಳಗಾಗದ ಅಶ್ವಿನಿ ಆತನಿಂದ ದೂರಗೊಂಡು, ಉದ್ಯೋಗ ಪಡೆದು ಮರು ಮದುವೆಯಾಗುವ ದೃಢ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ.

ನೀತಿ ನಿಯಮಗಳಿಗಿಂತ ತನ್ನ ಉತ್ತಮ ಭವಿಷ್ಯದ ಬಗೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನಹರಿಸುವ ಅಶ್ವಿನಿಯ ದೃಢ ನಿರ್ಧಾರ ಗಮನಾರ್ಹವಾದುದು. ಬಂಧನಗಳ ಪೊರೆ ಕಳಚಿ ಹೊರ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಕಾಲಿರಿಸತೊಡಗಿದ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀ ಶಿಕ್ಷಣ, ವೈವಾಹಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ಪುನರ್ವಿವಾಹದ ಅವಕಾಶ..... ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನು ಎತ್ತರಿಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕತೆಯ ಬಿಗಿ ಮುಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವರು ವಿಮೋಚನೆ ಪಡೆಯಲು ಸಹಾಯಕವಾದವು. ಗಂಡನನ್ನು ವಿರೋಧ ಮಾಡಿ ಬದುಕುವ ತಯಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಶ್ವಿನಿಯ ನಡೆ ಉದಾತ್ತವಾದುದು. ಹೀಗಾಗಿ ಕತೆಯ ಹೂರಣ ಒಂದಿಷ್ಟು ಮಹಿಳಾಪರ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು

ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ. ತಲತಲಾಂತರದಿಂದ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ಉಂಡು ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ಸಮಾಜ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ತಲ್ಲಣಗೊಂಡು ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು, ಇಂದು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಆಗುವ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಕಾನೂನು ಕಾಯ್ದೆಯ ಮೂಲಕ ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ತಯಾರಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಬದಲಾವಣೆಯ ಬಿರುಸಿನ ನಡೆಯಾಗಿ ಬಿಂಬಿತವಾಗಿದೆ. ಕೇವಲ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ತೋರಿ ಹೋರಾಟ ಮಾಡುವ ಮಿತಿಯಿಂದ ಹೊರಬಂದು, ಸ್ತ್ರೀ ಇಂದು ಹೊಸ ಅರಿವಿನೊಂದಿಗೆ ಮುನ್ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.

ಮದುವೆಯಾಗಿ ಹೋದ ಹೆಣ್ಣು ಅತ್ತೆ ಮನೆಯ ಸೊತ್ತಾಗಿಯೇ ಇರಬೇಕು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ ಅಶ್ವಿನಿಯ ತವರುಮನೆಯವರು ಮಗಳ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದಿಗಳಾದ ಶೋಷಕರು ವೈಚಾರಿಕತೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡ ಪ್ರಗತಿಪರರಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಮದುವೆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ನೀಡದ ಹಿರಿಯರು ಗಂಡು ಮತ್ತು ಗಂಡಿನ ಕುಟುಂಬದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಪೂರ್ವಾಪರವಾಗಿ ಅರಿತುಕೊಂಡಿರಬೇಕು, ಆದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಮದುವೆಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಅರಿಯುವಿಕೆಯ ಮೂಲಕವೇ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬಂಧಗಳನ್ನು ಬೆಸೆಯುವ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ಹೆಣ್ಣು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಇಂಥ ಅವಕಾಶವಾದಿಗಳ ಬಲೆಗೆ ಬಿದ್ದು ನರಳುವುದು ತಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಹೆಣ್ಣಿನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಶೋಷಣೆ ನಿರಂತರವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಈ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅಶ್ವಿನಿಯ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಆಕೆಯ ಮಾವನಾದ ಶಾಮರಾಯರು ಮಗನೆಂಬ ಮಮಕಾರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗದೆ ಸೊಸೆಯನ್ನು ಮರುವಿವಾಹವಾಗಿ ಸುಖವಾಗಿರುವಂತೆ ಆಶೀರ್ವದಿಸುತ್ತಾರೆ. “ವೇಣು ಒಂದು ಪಕ್ಷ ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ಅಶ್ವಿನಿ ನಿನ್ನ ಜೊತೆ ಸಂಸಾರ ನಡೆಸಲು ಬಯಸಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡಬೇಕು. ಹಾಗೇನಾದರೂ ಆಗದೆ ಅವಳು ಮರುಮದುವೆ ಆಗಲು ಬಯಸಿದರೆ ನೀನು ತೊಂದರೆ ಮಾಡದೆ ಡೈವೋರ್ಸ್ ಕೊಡಬೇಕು, ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಡ್ತೀಯಾ?” ವಿವಾಹ ವಿಚ್ಛೇದನಗಳನ್ನು ಒಂದು ಮಗ್ಗುಲಿನಿಂದ ನೋಡಿದಾಗ, ಅದು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಬದಲಾದ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕತೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಸದಾ ತುಡಿಯುವ ಅಶ್ವಿನಿಯಂತ ಮಹಿಳೆಯರು ಪರಂಪರೆಯ ಸಿದ್ಧ ಸ್ತ್ರೀ ಮಾದರಿಗಳಾಗದೆ, ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲವು ಎಂಬ ಆಶಯ ಇವರ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಗುಪ್ತಗಾಮಿನಿಯಂತೆ ಹರಿದಾಡಿದೆ. ಆ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಕಿಡಿ ಇವರ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಸಶಕ್ತಗೊಳಿಸಿದೆ ಎಂದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಾಗಲಾರದು. ಹೆಣ್ಣು ಮೊದಲಿನಂತಿಲ್ಲ, ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕಾಗಿ

ಹೋರಾಟ ಮಾಡಲು ಆಕೆ ಎಂದಿಗೂ ಹಿಂಜರಿಯುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಈ ಕಾದಂಬರಿಯ ಒಳಾವರಣದ ವಿವೇಚನೆಯಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಆಧುನಿಕ ಬದುಕಿನ ಪರಿವರ್ತನಶೀಲ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಈ ಕಾದಂಬರಿಯ ಅತ್ತಿ ನಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಸಾಧಿಸಬಲ್ಲೆ ಎಂಬ ಭಲ ಮತ್ತು ಆ ಭಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತಹ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿದ್ದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಸ್ವ-ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಬಲ್ಲಳು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ 'ನಮ್ಮದಲ್ಲದ ಬದುಕು' ಕಾದಂಬರಿಯ ಶುಭದಾ ಪಾತ್ರ ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿ ನಡೆಯ ಶುಭದಾ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣದ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದ್ದಾಳೆ. ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯಿದ್ದರೂ ಸ್ವಂತ ದುಡಿಮೆಯಿಂದ ಬದುಕು ಸಾಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುವ ಶುಭದಾಳದು ಪ್ರಬುದ್ಧ ಮನಸ್ಥಿತಿ. ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಂತೆ ತಡೆಯುವ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಸಂಶಯ ಗುಣದಿಂದ ಆಕೆಗೆ ಅತಿಯಾದ ಮಾನಸಿಕ ಹಿಂಸೆ ನೀಡುವ ಚೈತನ್ಯ ಪುರುಷ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯ ಪರಮಾವತಾರ. ಗಂಡನ ಕಿರಿಕಿರಿಯ ವರ್ತನೆಯ ನಡುವೆಯೂ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯಿಂದ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವ ಶುಭದಾ, ಚೈತನ್ಯನ ಕ್ರೂರತ್ವ ಮಿತಿಮೀರಿದಾಗ ಮಗುವಿನೊಂದಿಗೆ ಒಂಟಿ ಜೀವನ ನಡೆಸಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿನ ಭಿನ್ನ ಮನೋಭಾವದಿಂದ ಅಪಕ್ಕಗೊಂಡ ಇವರ ದಾಂಪತ್ಯ ಜೀವನ ಹಳಿ ತಪ್ಪಿ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ವಿಚ್ಛೇದನದ ಹಾದಿಯತ್ತ ಸಾಗುತ್ತದೆ. "ನಾನು ಮಗುವಿನ ತಾಯಿ ಅನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ ಇದೆ. ಆದರೆ ಚೈತನ್ಯನೇ ಮಗುವಿನ ತಂದೆ ಅನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಸಾಕ್ಷಿ ಇದೆ?"² ಈ ಮಾತುಗಳು ಶುಭದಾಳ ಬಂಡಾಯದ ಇನ್ನೊಂದು ಮಜಲನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತದೆ. ಹೆಣ್ಣೊಬ್ಬಳು ತನ್ನ ಬದುಕಿನ ಹಕ್ಕಿಗಾಗಿ ಯಾವ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನಾದರೂ ಕೈಗೊಳ್ಳಬಲ್ಲಳು ಹಾಗೂ ತನ್ನನ್ನೇ ನಾಶಗೊಳಿಸಿ ನ್ಯಾಯ ಧಕ್ಕಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲಳು ಎಂಬುದನ್ನು ಶುಭದಾ ಪಾತ್ರ ಸಾಕ್ಷೀಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಗಂಡನ ಕ್ರೌರ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆಣ್ಣು ಕೊಟ್ಟ ದಿಟ್ಟ ಉತ್ತರದ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿದೆ.

ಸಮಾಜದ ಜನರ ಕೆಂಗಣಿಗೆ ಗುರಿಯಾದರೂ ತನ್ನ ನಡತೆಯನ್ನೇ ಕೀಳೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು, ಚೈತನ್ಯನಿಂದ ದೂರಾಗುವ ಅವಳ ಮನಸ್ಥಿತಿಯ ವಿಚ್ಛೇದನದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಹೆಣ್ಣಿನ ಶೀಲದ ವಿಷಯವನ್ನೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ, ಅದೇ ಅಸ್ತವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಬದುಕನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಶ್ವಾಸದ ನಡೆಯನ್ನು ಶುಭದಾ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಹೆಣ್ಣು ತನ್ನ ಮಗುವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಆರಿಸಿಕೊಂಡ ದಾರಿ ನಿಜಕ್ಕೂ ಅಚ್ಚರಿ

ತರಿಸುವಂತದ್ದಾಗಿದೆ. ಕೌಟುಂಬಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯೊಳಗಡೆ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಒಂದು ವಸ್ತುವಾಗೇ ನೋಡಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಪುರುಷ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ ಎಂದೂ ಮೆಟ್ಟಿಲಾಗೇ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಆದರೆ ತನ್ನಲ್ಲಿನ ಪ್ರಗತಿಪರ ಅರಿವಿನಿಂದ ತನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಅನುಮಾನಿಸುವ ಮತ್ತು ಅವಮಾನಿಸುವ ಪತಿಯಿಂದ ಶುಭದಾ ಪಡೆದ ಬಿಡುಗಡೆ ಸ್ತ್ರೀಕುಲಕ್ಕೆ ಮಾದರಿಯಾಗಿದೆ.

ಹೆಣ್ಣು ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬದಲಾಗುವುದನ್ನು ಸಹಿಸದ ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ಸಮಾಜ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಅವಳನ್ನು ಬಂಧನದಲ್ಲೇ ಇರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಇಂದಿನ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಕೇವಲ ನಾಲ್ಕು ಗೋಡೆಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಸಿಲುಕಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಆಕೆಗೂ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳಿವೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಕುಟುಂಬ ನಡೆಯಲು, ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಆಕೆಯ ಸಂಪಾದನೆಯೂ ಬೇಕು. ಆದರೆ ಆಕೆ ಯಾವುದೇ ಆಧುನಿಕ ನಡೆಯನ್ನು ತನ್ನ ವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಾಗಲೀ, ವರ್ತನೆಯಲ್ಲಾಗಲೀ ತೋರುವಂತಿಲ್ಲ. ಹಾಗೇನಾದರೂ ಘಟಿಸಿದರೆ ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನತೆ ಅದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ದಮನ ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ಸಮಾಜವು ತಾನು ಬಯಸಿದ್ದೇ ಆಗಬೇಕು; ಹೆಣ್ಣು ತನ್ನ ಅಡಿಯಾಳಾಗಿ ತಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು ಎಂಬ ಹಮ್ಮಿನಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯೇಟು ನೀಡಿದವಳು ಶುಭದಾ. ಹೆಣ್ಣು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದರೆ ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನತೆಯ ಬುಡವನ್ನೇ ಅಲುಗಾಡಿಸಬಲ್ಲಷ್ಟು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳವಳು ಎಂಬುದನ್ನು ಶುಭದಾ ಪಾತ್ರ ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಲೇಖಕಿಯ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿನ ಮಹಿಳೆಯ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಅನಾವರಣದ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಗುಣ ಓದುಗರನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಓದುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇದುವರೆಗೆ ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ಸಮಾಜದ ಕ್ರೌರ್ಯದ ವಿವಿಧ ಸ್ತರದ ಚಿತ್ರಣದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸಿದ ಮುಕ್ತಾರವರು, ಈ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ಸಮಾಜದ ಶೋಷಣೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಆಯಾಮವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿನ ಸಂಪ್ರದಾಯಶಾಹಿ ಮನಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಮೌನವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ದಿಟ್ಟತನದಿಂದ ಎದುರಿಸಿ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುವ ಶುಭದಾ ಎಂದೂ ತನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಗಾಗಿ ನೊಂದುಕೊಂಡವಳಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ದಾಂಪತ್ಯದ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿ ವಿಶಾಲ ಅರಿವಿನ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಜೀವನವನ್ನು ಕಾಣುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಾಗಿ ಶುಭದಾ ಪರಿವರ್ತಿತಳಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಸಮಾಜದ ಸಂಪ್ರದಾಯವು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಪಾಲಿಗೆ ಎಂದೂ ಜೀವವಿರೋಧಿಯಲ್ಲ, ಆದರೆ ಸಂಪ್ರದಾಯವು ಜೀವ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿ ಸಂಭವಿಸುವ ಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ನೋಡದೆ ದಿಟ್ಟ ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬುದು

ಲೇಖಕಿಯವರ ಆಶಯವಾಗಿದೆ.

ಮುಕ್ತಾರವರ 'ಶ್ರುತಿ ಸೇರದ ಹಾಡು' ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿನ ರಾಮಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಪಾತ್ರ ವೈಚಾರಿಕ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರಚನೆಯಾಗಿದೆ. ಜೀವನವನ್ನು ಪೊಳ್ಳು ನೈತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳ ತೀರ್ಮಾನವಾಗಿರಿಸದೇ, ಪ್ರೀತಿ ತುಂಬಿದ ವಿನಯವಾಗಿ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವ ರಾಮಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಅನುಭಾವಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆ ವರ್ತಮಾನ ನೆಲೆಯದು. ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದ ರಾಮಚಂದ್ರ ಊರಿನ ಹಲವಾರು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಅನೈತಿಕ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಹೊಂದುವ ಮೂಲಕ ಕೈ ಹಿಡಿದ ಹೆಂಡತಿ, ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ವಯಸ್ಸಾದ ತಂದೆಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ದಾರಿತಪ್ಪಿದ ಮಗನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿ ಸೋತು ಕೊನೆಗೆ ಸೊಸೆಯನ್ನು ಮಗಳಂತೆ ಭಾವಿಸಿ, ಅವಳಿಗೆ ಬದುಕಿನ ದಾರಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ಊರುಗೋಲಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳದು ವಿಶಾಲ ಹೃದಯ, "ನನ್ನ ತಲೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೂ ಅನ್ನಪೂರ್ಣನ್ನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸ್ತೇನೆ. ನೀನು ಅದನ್ನು ತಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನೀನೆಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಹತ್ರ, ಊರಿನವರ ಹತ್ತಿರ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷ್ಯಾಧಾರಗಳಿವೆ. ನೀನೇನಾದರೂ ಅವಳಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಟ್ಟು ಹಿಂಸೆ ಮಾಡಿದರೆ, ಪೋಲಿಸ್‌ಗೆ ಕಂಪ್ಲೇಂಟ್ ಕೊಡ್ತೇನೆ"³ ಹಳ್ಳಿಯವರಾದರೂ ಸೊಸೆಯ ಜೀವನವನ್ನು ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಮಡಿಲಿಗೆ ಹಾಕದ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಗಂಡನ ಶೋಷಣೆಯಿಂದ ಧೈರ್ಯವಾಗಿ, ಹೊರಬರುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಸೊಸೆಗೆ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ದುಷ್ಟ ಮಗನಿಂದ ಸೊಸೆಗೆ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಯಾವುದೇ ತರಹದ ಅನ್ಯಾಯವಾಗದೆ, ವಿಚ್ಛೇದನ ದೊರಕಿ ಅವರು ಸ್ವತಂತ್ರರಾಗಿ ಬದುಕಬೇಕೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ ಇಂದಿನ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿಯೂ ವಿವಾಹ ವಿಚ್ಛೇದನವೆಂಬುದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಮಗ-ಸೊಸೆಯ ನಡುವೆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲವೆನಿಸಿದಾಗ ಅವರಿಬ್ಬರ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯದ ವಿಚ್ಛೇದನದ ವಿಚಾರ ಹಳೆಯ ಪೀಳಿಗೆಯ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಹೊಳೆಯುವುದು ಸೋಜಿಗ. ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದಿಗಳಾದರೂ ತಮ್ಮ ಸೊಸೆಯ ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಧೋರಣೆಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ತಡೆದು, ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಮೌಲ್ಯಯುತದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಿಸುವ ರಾಮಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಗುಣ ಅಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದು. ಅನ್ನಪೂರ್ಣ ಮಾವನ ಸಹಕಾರದಿಂದ ಜೀವನ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡರೂ, ಗಂಡನ ಆಗಮನಕ್ಕಾಗಿ ಶಬರಿಯಂತೆ ಕಾಯುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಅವಳ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಫಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಗಂಡನಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಸಹಕಾರ ಕೊಡುವ ಹೆಂಡತಿಯರು ತನ್ನ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬಳನ್ನು ತರಲು ಮಾತ್ರ ಎಂದಿಗೂ

ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. 'ನಾ ಮುಡಿದ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಅವಳೊಂದು ಬಾರಿ ಮುಡಿಯಲಿ' ಎಂಬ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮನೋಭಾವ ಇಂದು ಬದಲಾಗಿದ್ದು, ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಬಂಡಾಯ ಏಳಲೇ ಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇಂದು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದೆ. ಗಂಡನೊಂದಿಗೆ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಸಂಸಾರ ಸಾಗಿಸುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವೆನಿಸಿದಾಗ ಆತನಿಂದ ದೂರವಾಗಿ ಸ್ವಂತ ಬದುಕು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಅನ್ನಪೂರ್ಣಳಿಗೆ ವಿಚ್ಛೇದನ ಮತ್ತು ಜೀವನೋಪಾಯದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಗಂಡನೇ ಬೇಡದಿರುವಾಗ ಆತನ ಹಣಕ್ಕೆ ಹಾತೊರೆಯದ ಅನ್ನಪೂರ್ಣ ಉದ್ಯೋಗ ಹೊಂದಿ ಸ್ವಾವಲಂಬಿ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಾಳೆ.

“ಇಂದು ಮಹಿಳೆ ಎಚ್ಚತ್ತಿದ್ದಾಳೆ, ತನಗೆ ನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಸಲ್ಲಬೇಕಾಗಿರುವ ಹಕ್ಕು ಬಾಧ್ಯತೆಗಳಿಗಾಗಿ ಪ್ರಪಂಚದಾದ್ಯಂತ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಗಂಡಸಿನ ಸಹಾನುಭೂತಿ ಹೆಂಗಸಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ, ಅವನು ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡದೆ ಹೋದರೆ ಸಾಕು ಅಷ್ಟೆ. ಒಂದು ಸಂತೋಷದ ವಿಷಯವೆಂದರೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಮಂದಿ ಗಂಡಸರು ಆಕೆಯ ವಾದಕ್ಕೆ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾದ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.”⁴ ಈ ಹೇಳಿಕೆಯು ಪುರುಷರಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ತ್ರೀ ಚಿಂತಕರಿರುವುದನ್ನು ಪುಷ್ಟೀಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷ್ಯವೆಂಬಂತೆ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿನ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಪಾತ್ರ ರಚನೆಯಾಗಿದೆ. ತನ್ನ ದಿಟ್ಟತನದಿಂದ ಮತ್ತು ಮಾವನ ಸಹಕಾರದಿಂದ ಅನ್ನಪೂರ್ಣ ಬದುಕಿನ ಹೊಸ ಹೊಳಪುಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ.

ಗಂಡ-ಹೆಂಡತಿಯ ನಡುವೆ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದಾಗ ಸ್ತ್ರೀ ವಿಚ್ಛೇದನದ ಮೊರೆ ಹೋಗುವುದು ತಪ್ಪಲ್ಲ. ಭಾರತೀಯ ವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಗಂಡ-ಹೆಂಡತಿಯರ ಸಂಬಂಧ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿದ್ದು, ಅದು ಕೇವಲ ದೈಹಿಕ ಪಾತ್ರಳೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿರದೆ, ಆಳವಾದ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ದಾಂಪತ್ಯದಲ್ಲಿ ಋಷಿ ಕಾಣದ ಪುರುಷರು ಪಲಾಯನವಾದಿಗಳಾದಾಗ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಬದಲಾಗಿ, ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಜೀವನ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಪರಿವರ್ತಿತ ಸಮಾಜದ ಚಿಹ್ನೆಗಳೆಂದು ಮುಕ್ತಾರವರು ಭಾವಿಸಿದ್ದರು. ಈ ಕಾದಂಬರಿಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗಾಗಿ ತುಡಿಯುವ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಹಿರಿಯ ಜೀವಿಯ ಚಿತ್ರಣವಿದೆ. ಪ್ರಧಾನವಾಹಿನಿಯಲ್ಲಿ ಜಡ್ಡುಗಟ್ಟಿದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ, ಹಿರಿಯರ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಯೋಜನೆಗಳಿಂದ ಮಾತ್ರ ಪರಿಹಾರ ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಾದಂಬರಿ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

ವಿವಾಹ ವಿಚ್ಛೇದನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಬೇಕಾದ ಜೋಡಿಗಳು, ಮನಪರಿವರ್ತನೆ

ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಒಂದಾಗಿ, ಸಹಬಾಳ್ವೆ ನಡೆಸುವ ಕಥಾಹಂದರ 'ಮೇಘಮಂದಾರ' ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಶ್ರೀಮಂತನಾದರೂ ತನ್ನಂತೆ ನಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಭಾವಿಸುವ ರಾಮಚಂದ್ರ, ಯಜಮಾನ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಗುತ್ತಾನೆ. ಗಂಡನ ಬಿಗಿಮುಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಸಡಿಲಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವ ಸಾವಿತ್ರಿ, ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹಕ್ಕು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಹಾತೊರೆಯುವ ಸ್ವತಂತ್ರಹೀನ ಮಹಿಳೆ. ಗಂಡನ ಆಜ್ಞೆಗನುಸಾರವಾಗಿಯೇ ಮನೆಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಸಾವಿತ್ರಿ, ತಮ್ಮ ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷದ ದಾಂಪತ್ಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಎಂದಿಗೂ ಗಂಡನ ವಿರುದ್ಧ ಮಾತನಾಡುವ ಸಾಹಸ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಗಂಡನಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ನಿಯತ್ತು ಮತ್ತು ಬದ್ಧತೆಯನ್ನುಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಸಾವಿತ್ರಿ, ತನ್ನ ವಿದೇಶಿ ಅತ್ತಿಗೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎದುರಿಸಿದ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಕಷ್ಟ ಆಕೆಗೆ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಯ ಬದುಕಿನ ಪಾಠವನ್ನು ಕಲಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ. "ನಾನೇನು ನಿಮ್ಮ ಆಳಲ್ಲ, ನೀವು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕುಣಿಯಕ್ಕೆ. ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಕೈಲಿ ತಾಳಿ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ, ನನಗೆ ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿರಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರವಿದೆ." ಗಂಡನ ವಿರುದ್ಧ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹಲವಾರು ಬಾರಿ ಜಗಳವಾಡುವ ಸಾವಿತ್ರಿ ಕೊನೆಗೆ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ಬದುಕುಳಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಇವರಿಂದ ಅವಮಾನಿತನಾದ ರಾಮಚಂದ್ರ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ತವರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ, ವಿಚ್ಛೇದನ ಪಡೆಯಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಯಾರನ್ನು ಅಬಲೆ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿ, ಮನೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳಿಂದ ದೂರವಿರಿಸಲಾಗಿತ್ತೋ ಅಂತಹ ಮಹಿಳೆಯರು ಇಂದು, ಸರಿ ತಪ್ಪುಗಳ ವಿವೇಚನೆ ಮಾಡಿ ಮುಂದಡಿಯಿಡುವ ಪರಿಕ್ರಮ ರೂಢಿಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಕೇವಲ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ಪೀಳಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನ ನಿರಕ್ಷರಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಸರಿಯಾದ ವಿವೇಚನೆಯ ಮೂಲಕ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಸಮಾನ ನೆಲೆಯ ಗೌರವ ಮರ್ಯಾದೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಗಂಡು ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು ಎಂಬ ಎರಡು ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಮಾನವ ಸಮಾಜ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಯ ಆದರ್ಶದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಪಕ್ಷಪಾತದ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಫಲ ದೊರಕಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಆಕೆಯ ಸ್ವಾಭಿಮಾನಕ್ಕೆ ದಕ್ಕೆ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. "ಗಂಡಸರಂತೆ ಹೆಂಗಸರೂ ಮನುಷ್ಯರೇ, ಅವರಲ್ಲಿ ಸಹ ಬುದ್ಧಿಯೂ, ಕಲಿಯುವ ಶಕ್ತಿಯೂ ಗಂಡಸರಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ವಿದ್ಯೆಯಿಂದಾಗುವ ಲಾಭಗಳನ್ನು, ಆನಂದಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ

ಲವಲವಿಕೆಯು ಅವರಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಅರ್ಧದಷ್ಟಿರುವ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಅಂಧಕಾರದಲ್ಲಿಡುವುದು ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ”⁶ ಕಾಲ ಬದಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಘನತೆ, ಗೌರವ ಸಿಗುತ್ತಿದೆ ಎಂಬ ಪರಿಚ್ಛಾನ ಇಲ್ಲದೆ ವರ್ತಿಸುವ ಪುರುಷ ಸಮಾಜ, ಸ್ವಾತಂತ್ರವನ್ನು ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಬೇರೆಯವರು ಕೊಡುವಂಥದ್ದಲ್ಲ, ಅದು ಅವಳ ಹಕ್ಕು ಎಂದು ಅರ್ಥೈಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ.

ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಹೆಣ್ಣು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಾಳಬೇಕು; ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹುಟ್ಟಿದ ಮನೆಗೂ ಕೊಟ್ಟ ಮನೆಗೂ ಗೌರವ ತರುವಂತೆ ಹೆಣ್ಣಿನ ನಡವಳಿಕೆ ಇರಬೇಕು ಎಂಬ ಪಾಠವನ್ನು ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೂ ಬೋಧಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಸೆರೆಯಿಂದ ಸಾವಿತ್ರಿ ಕೂಡ ಹೊರತಾದವಳಲ್ಲ. ಆ ಸಂಪ್ರದಾಯವೇ ತನ್ನ ಬದುಕನ್ನು ರೂಪಿಸಬಲ್ಲದು ಎಂಬ ಆಕೆಯ ಒಳಮನಸ್ಸು ಆಕೆಯ ಪ್ರತಿಭಟನೆಗೆ ಅಡ್ಡಗಾಲಾಗುತ್ತದೆ. ಎದುರಿಸಿ ನಿಲ್ಲಬೇಕು ಎಂಬ ಛಲವಿದ್ದರೂ ಮಕ್ಕಳು ಸಮಾಜ ಎಂದುಕೊಳ್ಳುವ ಆಕೆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯ ಬದುಕನ್ನು ತನ್ನದಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಸಾವಿತ್ರಿ ತನ್ನ ಅತ್ತಿಗೆಯ ವೈಚಾರಿಕತೆಯ ಮುಕ್ತ ವಿಸ್ತೃತಾನುಭವದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತಳಾಗಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದರೂ, ಗಂಡ ತನ್ನ ತಪ್ಪಿನ ಅರಿವಾಗಿ ಬಂದಾಗ ಸಾವಿತ್ರಿ ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಗಂಡನೊಂದಿಗೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುತ್ತಾಳೆ. ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ವಿಚ್ಛೇದನದ ಕಹಿ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಲೇಖಕಿ, ಅದರಿಂದ ಪಾರಾಗುವ ಸತಿ-ಪತಿಯಲ್ಲಿ ಇರಬಹುದಾದ ಅಗಾಧ ಪ್ರೀತಿ-ವಿಶ್ವಾಸಗಳನ್ನು ಭಿತ್ತರಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದಾಂಪತ್ಯವನ್ನು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿಸುವ ಲೇಖಕಿಯ ಪ್ರಬುದ್ಧ ಮನಸ್ಸಿತಿ ಆದರ್ಶನೀಯವಾದುದು. ಭಾರತೀಯ ಮನಸ್ಸುಗಳ ಮೇಲೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿವಾಹ ವಿಚ್ಛೇದನವು ಎಷ್ಟೇ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದರೂ, ಸಂಪ್ರದಾಯ ಸಮಾಜವು ಇದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಹಿಂದೇಟು ಹಾಕುತ್ತಿದೆ. ವೈವಾಹಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಪಸ್ವರ ಬಂದರೂ ದುಡುಕದೆ, ಕ್ರಮೇಣ ಎಲ್ಲವೂ ಸರಿಹೋಗಬಹುದೆಂಬ ಆಶಾಭಾವನೆಯಿಂದ ಸಹನೀಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ದಂಪತಿಗಳು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ದಂಪತಿಗಳಂತೆ ಭಾರತೀಯ ದಂಪತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಅವರ ಬಂಧುಗಳು ವಿಚ್ಛೇದನದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ದುಡುಕುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬಾರದು ಎಂಬುದು ಈ ಕಾದಂಬರಿ ರಚನೆಯ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಬದುಕನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನಾಗಿಸುವ ಕಲೆಗಾರಿಕೆ ಇವರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಲೇಖಕಿಯಾಗದೆ, ಬದುಕಿಗಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯವೆನ್ನುವ ಮುಕ್ತ ಅವರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ದಾಂಪತ್ಯದ ಬಗೆಗಿನ ಅಪಾರ

ಕಾಳಜಿ ಜೀವಂತಿಕೆ ಪಡೆದು ರಚನೆಗೊಂಡಿದೆ.

ಹಿಂದೂ ವಿವಾಹದಲ್ಲಿ ಪತಿ-ಪತ್ನಿಯರ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವು ಅನನ್ಯವಾದುದು, ಅದನ್ನು ಕೇವಲ ಲೈಂಗಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಥವಾ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಂದ ಪರಿಭಾವಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ವಿಶಾಲ ಅರ್ಥ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮದುವೆಗಳು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಪತಿಪತ್ನಿಯರ ನಡುವಿನ ಗಂಟು ಅರ್ಥಾತ್ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಗಂಟು ಎಂದು ನಂಬಲಾಗಿದೆ. ಅದು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವ, ಮೊದಲೂ ಹಾಗೂ ಸಾವಿನ ನಂತರವು ಮುಂದುವರೆಯುವ ಜನ್ಮಾಂತರದ ಅನುಬಂಧ ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪತಿ ಪತ್ನಿಯರಿಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿ ಬಾಳುವುದು ದೇವರಿಗೂ ಪ್ರಿಯವಾದ ಸಂಗತಿ ಎಂಬುದನ್ನು 'ಸತಿ-ಪತಿಗಳೊಂದಾದ ಭಕ್ತಿ ಹಿತವಪ್ಪುದು ಶಿವಂಗಿ' ಎಂದು ವಾಚಿಸುವ ಮೂಲಕ ದಾಂಪತ್ಯದ ಬಂಧವನ್ನು ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗಿ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಇರಿಸುವ ಆಶಯವನ್ನು ಹಿರಿಯರು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಇಂದಿನ ದಂಪತಿಗಳು ತಮ್ಮೊಳಗಿನ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಆಸಕ್ತಿ, ಆಸೆ, ಅಭಿರುಚಿ, ಆದರ್ಶ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ, ಭಿನ್ನತೆಯನ್ನೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮುರಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಮುನ್ನುಗ್ಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಜೋಡಿಯಾದ ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡಿನ ಬದುಕನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸುವ ವಿವಾಹ ವಿಚ್ಛೇದನವೆಂಬುದು ಒಂದಾದ ದಂಪತಿಗಳ ಬಾಳನ್ನು ಒಡೆಯುವಂತಹ ಅಮಂಗಲದ ಘಟನೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಸುವ ಶಬ್ದವೆಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು, ಈ ಶಬ್ದ ಕೇಳುಗರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲಾ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಭಾರತದಂತಹ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಪವಿತ್ರವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಪವಿತ್ರಮಯವಾದ ಬಂಧನ ಭಗ್ನಗೊಳ್ಳುವಂತಹ ಸನ್ನಿವೇಶ ಘಟನೆ, ಸ್ವಾಗತಾರ್ಹವಲ್ಲ ಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಆಗಲಿ ವಿವಾಹ ವಿಚ್ಛೇದನದಂತಹ ಘಟನೆಯನ್ನು ಶುಭವಾರ್ತೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಶುಭವೋ-ಅಶುಭವೋ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ವಿವಾಹ ವಿಚ್ಛೇದನಗಳು ಘಟಿಸುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದ್ದು, ಮುಂದೆ ಜರುಗುತ್ತಲೂ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ನಾಗ-ರಿಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಘಟನೆಗಳಿಗೆ ಜನರು ಮೂಕ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಾಗಬಾರದು. ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೂ, ಅವುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಿದಾಗ, ಸುಧಾರಣೆಯ ಪಥದ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು

ಚೆಲ್ಲಬಹುದು. ಪತಿ-ಪತ್ನಿಯರು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ವಿವಾಹ ಬಂಧವನ್ನು ಮುರಿಯಲು ಹಿರಿಯರಾದಿಗಳೂ ಇಷ್ಟ ಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕೆಲವು ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಸೈರಣೆ ಹೊಂದದ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ದಾಂಪತ್ಯದ ನಡಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವೆನಿಸಿದಾಗ ಅವರು ಕಾನೂನುಬದ್ಧವಾಗಿ ದೂರವಾಗಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ಬದುಕುಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವೈಷಮ್ಯದಿಂದ ವಿಚ್ಛೇದಿತರಾದ ಜೋಡಿಗಳ ಪ್ರಮಾಣವು ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದರೂ, ಭಾರತದ ನಗರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಇದರ ಪ್ರಮಾಣವು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ಕುಟುಂಬಗಳು ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿವೆ. ವೈವಾಹಿಕ ವೈಷಮ್ಯದ ಕಾರಣ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಿರುವ ಲೇಖಕಿಯ ಕಾದಂಬರಿ ರಚನೆಯ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶ ವೈವಾಹಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಅಗತ್ಯವಿದ್ದಾಗ ಅಪಶ್ರುತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ದಂಪತಿಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದೇ ಆಗಿದೆ.

ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು:

1. ಸಿ. ಎನ್. ಮುಕ್ತಾ, ಪಾರ್ವತಿ, ಪು.ಸಂ. 57.
2. ಸಿ. ಎನ್. ಮುಕ್ತಾ, ನಮ್ಮದಲ್ಲದ ಬದುಕು, ಪು.ಸಂ. 148.
3. ಸಿ. ಎನ್. ಮುಕ್ತಾ, ಶ್ರುತಿ ಸೇರದ ಹಾಡು, ಪು.ಸಂ. 159.
4. ಡಾ. ಎಚ್. ನರಸಿಂಹಯ್ಯ, ಮಹಿಳಾ ವಿಮೋಚನೆ, ಮುನ್ನುಡಿ.
5. ಸಿ. ಎನ್. ಮುಕ್ತಾ, ಮೇಘ ಮಂದಾರ, ಪು.ಸಂ. 81.
6. ಕೆ. ಎಮ್. ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಸ್ತ್ರೀವಾದ, ಪು.ಸಂ. 70.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು:

1. ಸಿ. ಎನ್. ಮುಕ್ತಾ, ಪಾರ್ವತಿ (2001), ಗೀತಾಂಜಲಿ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, ಗೋವಿಂದ ನಗರ. ಬೆಂಗಳೂರು.
2. ಸಿ. ಎನ್. ಮುಕ್ತಾ, ನಮ್ಮದಲ್ಲದ ಬದುಕು (2000), ರಾಜಲಕ್ಷ್ಮೀ ಪ್ರಕಾಶನ ಬಳೇಪೇಟೆ ಚೌಕ, ಬೆಂಗಳೂರು.
3. ಸಿ. ಎನ್. ಮುಕ್ತಾ, ಶ್ರುತಿ ಸೇರದ ಹಾಡು (1992), ರಾಜಲಕ್ಷ್ಮೀ ಪ್ರಕಾಶನ ಬಳೇಪೇಟೆ ಚೌಕ, ಬೆಂಗಳೂರು.
4. ಸಿ.ಎನ್. ಮುಕ್ತಾ. ಸಿ. ಎನ್. ಮುಕ್ತಾ, ಮೇಘಾ ಮಂದಾರ (2001), ರಾಜಲಕ್ಷ್ಮೀ ಪ್ರಕಾಶನ ಬಳೇಪೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು.